

4. Клочко В. І., Коломієць А. А. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2012. 188 с.
5. Тернопільська В. І. Сучасні тенденції мотивації навчально-професійної діяльності студентів. *Вісник Національного університету оборони України*. 2012. № 5 (30). С. 141–144.
6. Черняк Н. О. Формування мотивації студентів до навчання у ВНЗ. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2013. № 38–39. С. 388–393.

Шиндировська О. Ю., студентка філологічного факультету,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

Науковий керівник – **Пузь І. В.**, канд. психол. наук, доцент,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Проблеми екології виступають одними із найважливіших проблем у сучасному світі. Аналізуючи причини виникнення екологічних криз та катастроф, можна зазначити, що наразі домінуючим типом екологічної свідомості людей є антропоцентричний тип, який характеризується суто прагматичним утилітарним, споживацьким ставленням до природи. На жаль, результатом такого ставлення є явища, що виникають у природньому середовищі та негативно впливають на життєдіяльність людства. Тому сьогодні особливої актуальності набувають питання, пов'язані із формуванням екоцентричного типу екологічної свідомості.

Важливу роль у попередженні та вирішенні екологічних проблем відіграє не тільки робота фахівців з охорони навколишнього середовища, а й спеціальна система екологічної освіти.

Перед сучасною системою освіти стоїть завдання підготовки екологічно грамотного покоління, здатного не тільки усвідомити негативні наслідки втручання людини в природні процеси, а й враховувати їх у трудовій, науковій діяльності.

Екологічна освіта – це цілеспрямовано організований, планово і систематично здійснюваний процес засвоєння екологічних знань, умінь і навичок [2].

У цій статті ми розглянемо психологічні аспекти екологічної освіти молодших школярів, адже початкова освіта є тією базою, на основі якої реалізуються програми подальших рівнів екологічної освіти.

За останні роки проблему екологічної освіти і виховання досліджують багато вчених, зокрема ідеї неперервної екологічної освіти розвиваються у роботах вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів: В. В. Вербицького, Е. В. Гірусова, М. І. Дробноход, І. А. Зязюна, В. С. Крисаченка, Б. Т. Лихачова, М. М. Моїсеєва, Н. Г. Ничкало, Г. П. Пустовіт, Н. Ф. Реймерс, В. В. Рибалко та інших. Дослідники акцентують увагу на необхідності змін в екологічній освіті та вихованні, що відповідали б закономірностям розвитку екологічної свідомості школярів [1].

Сутність безперервної екологічної освіти полягає у задоволенні творчих і освітніх потреб, створенні додаткових можливостей для духовного та інтелектуального розвитку, формуванні єдиної картини світу й осмисленні себе, свого місця в цьому світі. У початковій школі екологічна освіта має бути спрямована на формування науково-пізнавального, емоційно-ціннісного, відповідального ставлення до природи і власного здоров'я на основі єдності чуттєвого та раціонального сприймання природного та соціального оточення [5].

Загальновідомо, що для дітей молодшого шкільного віку характерна висока пізнавальна активність, допитливість, цікавість до нового. Мислення молодшого школяра характеризується образністю і конкретністю, мозаїчністю охоплення навколишнього [3].

Можна виокремити такі основні завдання екологічної освіти молодших школярів:

- формувати у молодших школярів елементи екологічної свідомості;
- розвивати практичні навички та вміння різноманітної діяльності в природі, яка має природоохоронний характер;
- навчати гуманному ставленню дітей до природи;
- виховувати екологічну культуру поведінки та діяльності молодших школярів [4].

Завдяки екологічній освіті у початковій школі можна сформувати готовність дитини до правильної взаємодії з навколишньою природою. Ця готовність передбачає: емоційну готовність, що виявляється у ставленні до світу природи, почуття подиву, захопленості, емоційно-позитивне ставлення до її об'єктів; ділову готовність, що передбачає можливість реалізувати свої знання в різноманітних нестандартних навчальних і позанавчальних ситуаціях, бажання брати участь в альтруїстичній діяльності; інтелектуальну готовність, що відображає певний рівень інформованості дітей про природу, віковий рівень ерудиції та пізнавальних інтересів, усвідомлення себе носієм екологічної культури [6].

Враховуючи психологічні особливості молодшого школяра, зазначимо, що більш актуальними для дітей у цьому віці є емоційні переживання, які виникають у процесі спілкування з об'єктом природи, а не відомості про нього,

отримані з книги або від дорослого. Тобто процес вивчення об'єкта природи необхідно починати з інформації, яка апелює не до розуму дитини, а до його почуттів. Це викликає емоційний відгук дитини і визначає конкретний вчинок. Організувати чуттєве пізнання природи можна за допомогою рольових ігор, акцій, колективних спілкувань на природі, продуктивної діяльності з природними матеріалами тощо [7].

Варто зазначити, що в сучасному освітньому процесі спостерігається тенденція запроваджувати екологічне виховання на негативному досвіді. У дітей формується спочатку уявлення про неправильну поведінку в природі і житті, у свідомості фіксуються приклади негативного ставлення та поведінки. На жаль, такий підхід не враховує особливості дітей молодшого шкільного віку, тобто їхню емоційну сприйнятливість, копіювання, безпосередність поведінки. Якщо діти знають, як не треба чинити, то це зовсім не означає, що вони знають норми поведінки.

Отже, в системі екологічної освіти молодших школярів первинною має стати завдання формування норм моральної поведінки в природі, вміння не тільки помітити проблеми, а і знайти спосіб усунути їх. І тільки на цій основі можна просуватися далі шляхом формування екологічної свідомості та екологічної поведінки майбутнього покоління.

Список використаних джерел

1. Безлюдна Н. Психолого-педагогічні основи екологічного виховання учнів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. № 46. С. 221–225.
2. Білявський Г. О. Основи екології: теорія та практикум : навч. посіб. К. : Лібра, 2002. 352 с.
3. Войтович А. Принципи екологічного виховання молодших школярів у другій половині ХХ ст. *Молодь і ринок*. 2015. № 8. С. 164–169.
4. Дідков О. Формування екологічної свідомості та культури засобами освіти та виховання особистості. *Гілея: науковий вісник* : зб. наук. праць. 2012. Вип. 63. С. 472–478.
5. Мальчикова І. М. Особливості екологічного виховання дітей молодшого шкільного віку. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 3. С. 133–140.
6. Мунасіпова-Мотяш І. Особливості екологічної свідомості молодших школярів. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2013. №. 1. С. 126–129.
7. Суботюк В. І. Науково-методичні засади екологічного виховання молодших школярів у світлі вимог інформаційного суспільства. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 8. С. 88–91.